

Реферат на тему: "Моріс Метерлінк — творчість"

Моріс Метерлінк

Реферат на тему:

Моріс Метерлінк — творчість

НАЗУСТРІЧ МУДРОСТІ

Моріс Метерлінк — бельгійський драматург і поет, лауреат Нобелівської премії з літератури. "У мене немає біографії", — якось висловився він. Очевидно, мав на увазі, що зовнішні факти життя митця є другорядними, а майбутні історики літератури цікавитимуться його духовною еволюцією, тими змінами у світогляді, а також у теорії драми, які склали незабутню сторінку світового театру.

Метерлінк стояв біля витоків символістського руху. Вже 1886 р. він відвідує літературні гуртки, близько сходиться з провідними літераторами. Тоді атмосфера "кінця віку" цілком його поглинула. У першій книжці поезій Метерлінка "Теплиці" (1889) відчувуються добре відомі хворобливі настрої песимізму, душевної втоми, розчарування. Натяки, туманна атмосфера, чарівна влада мовчання, символістська неясність — ось деякі риси світогляду Метерлінка. Скласти про це уявлення допоможе переклад одного з віршів поета.

А якби вернувся він,
Що йому сказати?
— Мовте: муку дождань
Смерть прийшла урвати...
А якщо впізнає мене
Він в ту мить не зможе?
— Будьте з ним ви як сестра,
Він страждає, може.
А якби він запитав,
Чом порожні залі?
— Лампу згаслу покажіть
І вінки пов'ялі.
А якби про чорний день
Він спитав недуги?
— Мовте: посміхалась я,
Щоб не знав він туги.
Переклад М. Ореста

Збірка поезій Метерлінка була надто типовою для свого часу і тому залишилась непоміченою. Проте як драматург він майже одразу став популярний. Уже перша його п'єса "Принцеса Мален" засвідчила, що з'явився ще один видатний діяч театру.

Метерлінку здавалося, що він написав твір для читання, а не для постановки, але друзі вмовили його віддати п'єсу режисерам Вільного театру, і час засвідчив, що вони не помилилися.

"Принцеса Мален" — філософська п'єса-казка. Дія відбувається в умовній фантастичній країні, поділеній на дві частини. В кожній — свій король: Ялмар і Марцел. Принцеса Мален, дочка Марцела, має вийти заміж за Ялмара-молодшого, сина іншого короля. При дворі Ялмара-старшого живе з дочкою Угліаною королева Ютландії Ганна, яка перешкоджає запланованому шлюбу, бо мріє сама породичатися з принцом, одруживши його зі своєю дочкою. До того ж вона закохана в Ялмара-молодшого. Тож і провокує сварку між монархами, що закінчується війною, внаслідок якої королівство Марцела зруйновано, а сам він гине. Сирота Мален змушена шукати захисту при дворі Ялмара, батькового ворога. І тут з'ясовується, що молодий принц, який колись лише двічі бачив дівчину, палає до неї пристрастю. Молодята вирішують одружитися, проте підступна Ганна підмішує в їжу принцеси повільну отруту, а потім душить дівчину. Відчуваючи свою провину, король Ялмар божеволіє, сповідується синові, і той, убивши Ганну, накладає на себе руки.

Символічний смисл драми очевидний: доля принцеси Мален — це доля людини-іграшки в руках темних і незрозумілих сил. Події розгортаються в атмосфері таємничості, що нагнітається завдяки різноманітним прийомам: стукотом у двері, ударами грому. За задумом Метерлінка, індивід розривається між двома силами — коханням і смертю.

Наступні п'єси "Непрошена", "Сліпі" (1891) позначені таким самим песимізмом, що й "Принцеса Мален". 1893 р. було здійснено постановку "Пелеаса та Мелісанди". Цей твір називають "Ернані" символізму, тому що його поява спричинила палку полеміку й сприяла утвердженню нового розуміння театру. Критик К. Моклер так характеризує М. Метерлінка: "Залишаючись драматургом у повному розумінні цього слова, він виявляє виняткову обізнаність в ідеалістичній філософії і в ній знаходить першообраз і таємничий смисл своїх творінь. Він здійснив ідеальне прагнення театру: став на одному рівні з найбільш піднесеними метафізичними концепціями і втілював їх у вигаданих істотах, щоб одночасно запропонувати їх як художникам і мислителям для споглядання, так і юрбі. Захоплююче драматичне дійство цілком доступне широкому загалу — у ньому глядачі бачать себе. Отже, він втішує народ, який захоплюється виставою, стражданнями і нещастями, зображеними в ній, а також збуджує серйозні думки".

Ця якість — спрямованість на Таємницю і зрозумілість для простої публіки — найкраще втілюється в "Пелеасі та Мелісанді", де глядач завмирає, зачарований щирістю людських переживань: ревностями й пристрастями Голо, немолодого чоловіка, закоханого в прекрасну Мелісанду, яку зустрічає в лісі; пристрастю, що збуджує в серці молодої жінки Пелеас, молодший брат Голо; змаганнями між братами за її серце; смертю Мелісанди під час пологів.

За "Пелеасом" з'явилися інші драми в символістському дусі: "Смерть Тентажиля",

"Там, всередині" (1894), "Аглавена і Селізетта" (1896). У 1890-х роках Метерлінк здійснює своє новаторське покликання. Його театр називають "статичним", "театром мовчання" і "театром смерті".

Під "статикою" розумілося прагнення Метерлінка показати найважливіші миті контакту людини з таємничою сферою духу, а не якісь подвиги чи катастрофи. За такого підходу він відмовляється від зображення подій на сцені, від зовнішньої інтриги, а зосереджується натомість на інтризі внутрішній — внутрішньому житті людини, яке не вимовляється словами. Тому головне в театрі не дія, а стан душі. За першим діалогом, що на поверхні, відбувається прихований діалог — про головне, замовчуване. Театр Метерлінка покликаний розкривати "мовчання", те, для вираження чого не вистачає слів. Вистава натякає, вказує на Абсолют, а не промовляє його вголос. І нарешті, квінтесенцією Таємниці й трагедії є смерть, її різке й несподіване втручання в повсякденний побут указує, де саме є той пролом, крізь який можна дістатися до Сутності буття. Отже, "статичний театр", "театр мовчання" і "театр смерті" — це, по суті, синоніми того самого поняття: символістського спілкування з прихованою Істиною.

Наприкінці 1890-х років і на початку XX ст. Метерлінк ще більше заглиблюється у вивчення метафізики й філософії. Він перекладає Рейсбрука Прегарного ("Краса духовного шлюбу"), Новаліса, Емерсона, в чиїх ідеях він віднаходить опертя для власних містичних теорій. Так створюється "Скарб упокорених" (1896) — перший трактат письменника, в якому він закликає зайнятися самоспогляданням, а також поставитися до життя як до обіцянки повної правди, котру не можна остаточно опанувати. В інших трактатах він підкреслює цінність індивідуального пізнання ("Мудрість і доля", 1898; "Потаємний храм", 1902), іноді — цінність посередника, ще більше приниженого ніж сама людина ("Життя бджіл", 1901; "Життя мурашок", 1930). Драматург приходять до іншого розуміння призначення людини і знання, яке багато в чому по-новому розвиває ідеї символізму. Він намагається показати ідеал мудрості, яка може бути зброєю оновленої людини, сміливої, діяльної, розумної. Цей світогляд став філософською основою найкращої й найвідомішої драми М. Метерлінка — феєрії "Синій птах" (1908).